

مِنْ آيَاتِ الْقُرْآنِ

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ
لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا

سوره احزاب، آیه ۳۹

www.ketab.ir

• کوفی بنایی، زاویه دار
• مسجد حکیم اصفهان

مقالات و مباحث

شخصیت شناسی

کتاب شناسی

۳

شماره انتشار (چاپ اول): ۲
مسلل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۳

روضاتی، محمدعلی، ۱۳۰۸ - ۱۳۹۱.

در پرتو روضات: پنجاه مقاله در تراجیم، کتاب شناسی، نسخه شناسی و تاریخ / سید محمدعلی روضاتی؛ تهیه و تنظیم: مؤسسه کتاب شناسی شیعه (= مؤسسه تراث الشیعة).

قم: مؤسسه کتاب شناسی شیعه ۱۳۹۱.

۶۳۲ ص: مصور، نمونه.

ISBN: 978 - 600 - 91951 - 2 - 1

۲۰۰/۰۰۰ ریال:

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه.

۱. مجتهدان و علماء - سرگذشتنامه و کتاب شناسی - مقاله ها و خطابه ها. ۲. شیعه - نسخه های

خطی - مقاله و خطابه ها. ۳. مقاله های فارسی - قرن ۱۴. ۴. اسلام - مقاله ها و خطابه ها.

الف: مؤسسه کتاب شناسی شیعه (= مؤسسه تراث الشیعة). ب: عنوان.

به مناسبت چهلمین روز درگذشت علامه روضاتی

در پرتو روضات

بنگاه مقاله در
تراجم، کتابشناسی، نسخه شناسی و تاریخ

تألیف
علامه حاج سید محمد علی روضاتی (م ۱۴۳۳)

مؤسسه کتابشناسی شیعه

در پرتو روضات

پنجاه مقاله در تراجیم، کتاب شناسی، نسخه شناسی و تاریخ

❖ مؤلف	: علامه حاج سید محمدعلی روضاتی (م ۱۳۰۲ ق ۱۳۰۲)
❖ تهیه	: مؤسسه کتابشناسی شیعه (مؤسسه تراث الشیعه)
❖ ناشر	: انتشارات مؤسسه کتابشناسی شیعه
❖ چاپ و صحافی	: چاپخانه قرآن کریم
❖ نوبت چاپ	: اول / تابستان ۱۳۹۱
❖ شمارگان	: ۱۰۰۰
❖ بها	: ۲۰ / ۱۰۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ است.
نشر الکترونیکی اثر بدون کسب اجازه کتبی از ناشر ممنوع است.

انتشارات مؤسسه کتاب شناسی شیعه، قم، صندوق پستی ۹۱۶ ۳۷۱۸۵
تلفکس: ۷۷۴۲۸۵۰ ۰۲۵۱
www.al-athar.ir
e-mail: info@al-athar.ir

این اثر با حمایت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به چاپ رسیده است.

عوامل دیگر تولید اثر

مدیر بخش خدمات پژوهشی: قربان مخدومی؛ نمونه خوانی: حسن تقی زاده، مهدی محدثی، مرحوم جلیل حبیبی؛
حروف نگاری: مهدی قربانی، نادر برقی؛ صفحه آرایی: نادر برقی؛ فیبا: سید مهدی شیخ الاسلامی؛
کنترل: سید ابوالحسن علوی، علی اکبر صفری؛ پی گیری چاپ: سید رضا نظام زواره

فهرست مطالب

۹ مقدمه مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه

فصل اول: آثار فارسی / ۱۷

۱. مؤلف کتاب حقیقة الأفواج و غیره ۱۹
۲. نسخه‌ای از تفسیر کفای سید محمد ۲۴
۳. پیشنهادهایی به مجله آئین اسلام ۲۷
۴. فهرست اسامی شاگردان و راویان از شیخ انصاری ۳۰
- اسامی شاگردان شیخ انصاری ۳۱
۵. صورت اسامی راویان از شیخ انصاری ۴۱
- نامۀ سبط شیخ انصاری ۴۵
۵. مرحوم میرزا محمدعلی مدرّس تبریزی ۴۸
۶. نسب‌نامه سید محمد نوربخش ۵۰
- بازماندگان سید محمد نوربخش ۵۶
- کسانی دیگر از سادات نوربخش ۵۹
۷. چند مجموعه خطی از مجموعه‌های روحانی ۶۵
۸. چند نکته تاریخی راجع به زندگی شیخ طوسی و یک پیشنهاد ۹۰
۹. فهرست نسخه‌های مصنفات شیخ طوسی ۹۳
- فصل اول: فهرست چهارده نسخه از تألیفات شیخ الطائفة ۹۶
- فصل دوم: نسخه‌های مصنفات دیگران پیرامون آثار شیخ الطائفة ۱۰۲
۱۰. درباره‌ی دو رسالۀ کلامی از شیخ طوسی ۱۱۵
۱. مسائل کلامیه ۱۱۷

۱۲۴	۲. رساله فی الاعتقادات
۱۲۹	۱۱. ترجمه دو رساله کلامی از شیخ طوسی
۱۴۲	۱۲. هدیه نجفیه ملقب به گل محمدی
۱۴۳	۱. ترجمه احوال فقیه علامه آقا میر سید محمد موسوی نجف آبادی
۱۵۰	۲. ترجمه احوال عالم فاضل بزرگوار آقا سید عبدالله مدرّس صادقی ثقة الاسلام
۱۵۹	۳. ترجمه احوال عالم جلیل القدر
۱۷۰	۱۳. آثار التقوی: شرح احوال و آثار صاحب مکیال المکارم
۱۸۲	۱۴. کیفیت انتشار شیخ هادی تهرانی به خاندان علامه مجلسی
۱۸۵	۱۵. رساله داوودیه
۱۹۷	۱۶. حاج میرزا ابوطالب صفهائی: مؤلف حاشیه شرح سیوطی
۲۰۹	۱۷. خوشنویسان تبریز
۲۲۴	۱۸. دهکده کرمند کجاست؟
۲۲۷	۱۹. تجارب السلف هندوشاه نخجوانی
۲۳۵	منابع شرح احوال
۲۳۷	تصحیح و تعلیقه مقدمه تجارب السلف
۲۴۰	۲۰. قصص الانبیاء (معرفی یک نسخه خطی نفیس)
۲۴۸	۲۱. پیشگفتار عبقّات الأنوار در إثبات امامت ائمة اطهار (حدیث منزلت)
۲۵۰	تاریخ تشیع در سرزمین هند و مناظرات مذهبی
۲۵۸	۲۲. خاتمة الطبع عبقّات الانوار (حدیث ثقلین)
۲۶۰	۲۳. دو دانشمند طوسی
۲۶۴	۲۴. نامه استاد همایی به شیخ محمدرضا حسام الواعظین
۲۷۶	۲۵. انحرافات عقیدتی چند تن از رجال عامه و اجازه روایت حدیث شریف
۲۸۹	۲۶. ملاحظاتی درباره کتاب خلاصه السير محمد معصوم
۳۲۲	۲۷. نکاتی درباره امتثال و حکم دهخدا
۳۲۴	۲۸. نامه‌ای درباره برخی اصطلاحات
۳۲۶	۲۹. مصابیح الهدایة فی أنوار الولاية
۳۳۱	۳۰. چگونگی مرجعیت و نشر فتاوی شیخ اعظم انصاری

۳۴۵	مقدمه در بیان سلسله نسب موجود طائفه معزی دزفول
۳۴۵	(۱) مرحوم آیه الله شیخ اسدالله کاظمینی صاحب مقایس
۳۵۵	(۲) مرحوم شیخ محمدتقی دزفولی طهرانی صاحب «کفایة الخصام»
۳۵۶	(۳) حاجی شیخ اسماعیل، معروف به حاج شیخ المشایخ طهرانی
۳۵۷	(۴) مرحوم شیخ عبدالحسین «تجلی» دزفولی
۳۶۴	۳۲. کتابخانه مرحوم آقا میرزا سید محمد هاشم مجتهد چهارسوقی
۳۶۴	سخنی درباره ریاض العلماء
۳۶۶	سابقه کتاب و کتابخانه در خاندان
۳۹۳	ختم مقال: توضیحی درباره خانواده مجتهد چهارسوقی
۳۹۵	۳۳. خاندان صفوی، سیادت و امارت
۴۰۱	۳۴. خواجه عبدالله انصاری، مشهور
۴۰۵	۳۵. مفسر فقیه علامه حلی و تفسیر ادبی - روایی صوافی الصافی
۴۰۸	مفسر گرامی در کتب علمای اخلاق
۴۰۹	آثار علمی
۴۱۴	سخنی درباره تفسیر صوافی الصافی
۴۱۵	چند نمونه از حواشی تفسیر
۴۱۸	۳۶. افراط در به کارگیری کلمات با تنوین
۴۲۱	۳۷. تعلیقاتی بر وقائع السنین والأعوام
۴۲۶	۳۸. تاریخ شهادت شهید ثانی
۴۳۱	۳۹. یادى از چند تن کتاب فروشان و صحافان درگذشته اصفهان
۴۳۶	۴۰. مقاله طالبیه: جستاری پیرامون کتاب فقهی مطالب مظفریه، مصنف آن و متفرعات تاریخی
۴۴۱	دفن میرداماد در سردابه جدش
۴۴۲	کتاب المطالب المظفریه
۴۴۴	ترجمه نفحات اللآهوت
۴۴۶	شارح الجعفریه، جای گفتگو
۴۴۷	سخنان صاحب ریاض العلماء
۴۴۷	موضع دیگر «ریاض العلماء»، به نام ابوطالب
۴۵۱	داستان جوابات المسائل

۴۵۳	عنوان مخصوص شارح در «روضات الجنّات»
۴۵۵	روایت شیخ عبدالعالی
۴۵۷	اجازه روایت استرآبادی
۴۵۹	اجازه ای از استرآبادی «شیخ...»
۴۶۰	سخنان دیگر نیای گرامی (علیه الرحمة)
۴۷۵	تتمه بحث پیرامون داستان جوابات المسائل
۴۷۶	راز گشای پاسخ دهنده به سؤالات

فصل دوم: آثار عربی / ۴۷۹

۴۸۱	۴۱. الشيعة الإمامية
۴۸۵	۴۲. رسالتان کلامیتان للشيخ الطوسي
۴۸۵	۱. المسائل الكلامية
۴۹۲	۲. رسالة في الاعتقادات
۴۹۷	۴۳. کلمة حول مؤلف کتاب المشکول
۵۰۱	۴۴. کلمة حول النويختي و کتابه
۵۰۳	۴۵. أحاديث شريفة في وظائف الولاية
۵۰۸	۴۶. ابن نما الحلّي وآثاره و بيته
۵۳۰	۴۷. الدرر والآل في ترجمة سليم بن قيس الهلالي
۵۵۱	۴۸. تصحيح عمدة الطالب
۵۵۸	۴۹. رسالة الترتيب لآية الله ضياء الدين العراقي ولمحة عن حياة أحد الخواص من تلامذته
۵۶۷	۵۰. حکایة ما کتبه أخو صاحب الروضات

پیوست / ۵۷۱

۵۷۳	استاد بزرگوار ما، علامه روضاتی (جویا جهانبخش)
-----	---

الحمد لله رب العالمين،

والصلاة والسلام على سيدنا ونبينا أفضل الخلائق أجمعين
وعلى وصته علي أمير المؤمنين وعلى الأئمة المعصومين من آل
الطيبين الطاهرين ولا سيما الامام المهدي الذي يملأ الأرض قسطاً وعدلاً.

به منظور معرفی همه جانبه و دقیق عالمان و مؤلفان شیعه و آثار مکتوب آنان، و نیز
تبیین صحیح و عالمانه پیشینه علمی و فرهنگی تابع و ترویج فرهنگ ناب آن، «مؤسسه
کتابشناسی شیعه» (= مؤسسه تراث الشیعة) به سال ۲۷ / ۱۳۸۶ ش بنیان نهاده شد.
اکنون این مؤسسه اجرای دو طرح کلان و عظیم را وجهه همت خود قرار داده است:

۱. دانشنامه آثار شیعه به فارسی (تاریخ التراث الشیعی به عربی)؛

۲. بزرگان شیعه به فارسی، (أعلام الشیعة به عربی).

از همان اوائل تأسیس مؤسسه متوجه شدیم که برای بسامان شدن و به ثمر رسیدن این
دو طرح کلان، چند کار مهم مقدماتی باید انجام شود. از جمله تهیه و تدوین و تنظیم و نشر
پژوهشهای کتابشناختی و رجالی و تراجمی شخصیت‌های معاصر، که آنچه از آنها چاپ شده
اینجا و آنجا پراکنده است و به راحتی در دسترس نیست یا در آنها تجدید نظر کرده‌اند و
بخش معتابیهی هم اصلاً منتشر نشده است. از این رو تصمیم گرفتیم پژوهشهای
کتابشناسان و رجالیان و تراجم‌نگاران طراز اول معاصر از جمله فقیه محقق حضرت آیه الله

حاج سید موسی شبیری زنجانی (دامت برکاته) و علامه حاج سید محمدعلی روضاتی رحمتهما را جمع آوری و ویرایش و منتشر کنیم. خوشبختانه این تقاضا مورد اجابت این دو بزرگوار و دیگران واقع شد و تاکنون دو مجلد از این نوع پژوهشها به نام جرعه‌ای از دریای اثر آیه‌الله شبیری زنجانی منتشر شده و این شاء الله مجلدات دیگر هم منتشر خواهد شد.

نشر همین دو مجلد باعث شد که عالمان دیگر هم به نشر این گونه آثار خود راغب شوند مانند حضرت آیه الله سید مهدی خراسان (دامت افاضاته) که حواشی خود بر کتابهایی مانند *افزاینده* و *أعیان الشیعه* را در اختیارمان گذاشت، و مانند علامه روضاتی که به نشر *تعلیق‌اتش* *بر الذریعه*، *طبقات أعلام الشیعه* راضی شد.

از همان سال ۱۳۸۶ که مرحوم علامه روضاتی با نشر مقالاتشان در یک مجلد موافقت فرمودند به همت فاضل گرامی *موسس* خوش قلم حضرت مستطاب جناب آقای جویا جهانبخش به تدریج مقالات آن مرحوم را کتابخانه ایشان شناسایی شد و به دست ما رسید. تعدادی هم از قلم افتاده بود که این اواخر به رشاد و امر ایشان، به همت همکار گرامی و پرکار، جناب مستطاب آقای رحیم قاسمی در اختیارمان قرار گرفت. از همان هنگامی که مقالات به دستمان رسید، حروفچینی و صفحه آرایی آنها شروع، و برای بازبینی نهایی و اظهار نظر مرحوم روضاتی خدمت ایشان ارسال شد و در تاریخ ۱۳۸۷/۵/۵ به دستشان رسید و به دلائل گوناگون - از جمله اینکه می‌خواستند آنها را تکمیل کنند، و از سوی دیگر تنهایی و نداشتن دستیار و یاور - مقالات همچنان خدمتشان ماند تا اواخر سال ۱۳۹۰ یا اوائل ۱۳۹۱، که آنها را تحویل ما دادند و در این مدت، برخی مقالات را تکمیل، بعضی را حذف، و در پاره‌ای اصلاحاتی اعمال کردند که تصویر نمونه‌ای از اضافات ایشان بر مقالاتی که پیشتر چاپ شده مانند مقاله ۲۴ در پایان کتاب درج شده است و امیداور بودیم در دوران حیات استاد این اثر نشر یابد اما افسوس که اکنون ایشان چند صباحی است چهره افسرده و خسته و رنجور در نقاب خاک کشیده‌اند (رحمه الله وحشره مع موالیه الطاهرین).

گفتار است که ایشان تقاضای چاپ این مقالات را کردند و ما هم این مقالات را چاپ کردیم.

آیه‌الله چهارسوقی را با حواشی فراوان برای چاپ در اختیار مؤسسه کتاب‌شناسی نهادند که آن‌شاء الله سبحانه به زودی منتشر خواهد شد.

در اینجا تذکر نکاتی چند دربارهٔ این کتاب مناسب است:

۱. کتاب در دو فصل تدوین شده: فصل اوّل آثار فارسی شامل چهل اثر، و فصل دوم آثار عربی شامل ده اثر «تلك عشرة كاملة».

ترتیب مقالات - جز یکی دو مورد به لحاظ تناسب بحث مانند مقاله ۲۲ و ذیل مقاله ۳۹ - براساس تاریخ تألیف است. و اولین و دومین نوشته این مجموعه بیش از شصت سال پیش - در سالهای ۱۳۲۷ و ۱۳۳۰ ش - و آخرین آن یعنی مقاله شماره ۴۰ حدود دو سال پیش - در نیمهٔ دوم ۱۴۳۱ - محرم ۱۴۳۲ - نوشته شده است.

بنابراین، این کتاب حاوی مقالاتی است که طی بیش از شصت سال فراهم آمده‌اند. ۲. برخی از این مقاله‌ها برای نخستین بار در اینجا منتشر می‌شود مانند مقاله‌های شماره ۴، ۶، ۱۴، ۱۷، ۲۵، ۲۶، ۲۹، ۴۱، ۴۳، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۵۰ برخی هم که قبلاً نشر یافته بعضاً با تکمیل و تصرف مؤلف علامه مجال نشر یافته هم بدو اصل دستنویس مؤلف مقابله و تصحیح شده و به نسخه چاپی پیشین اعتماد نشده است. در آغاز هر مقاله، نشانی و نام منبعی که مقاله پیشتر در آنجا منتشر شده، در پانویست آمده است.

۳. علاوه بر این مقالات، اجازاتی هم از مرحوم استاد در اختیار ماست که - به جز یکی ضمن مقاله ۲۵ - در این مجموعه نیامده است؛ زیرا اجازات ایشان در طرح «اجازات الشیعه» از طرحهای بس گسترده مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه درج خواهد شد همچنان که اجازات مشایخشان به ایشان مانند اجازهٔ علامه حائری سمنانی، که خود استاد در اختیار مان نهادند در «اجازات الشیعه» نشر می‌یابد.

۴. از آنجا که مؤلف بزرگوار به کتاب جاودانه روضات الجنات جدّ امجد خود بسیار علاقه‌مند بودند و برای احیای آن زحمات فراوانی متحمل شدند نام «در کوی روضات»

در قم از طرف تعدادی از کتابخانه‌ها و مؤسسات از جمله مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه برگزار شد و این ناچیز از شاعر مفلح استاد عبدالستار حسینی خواستم در سوک ایشان مرثیه‌ای بسرایند که ایشان در سوک و ماده تاریخ^۱ وفاتشان چنین سرودند:

تاریخ رحیل سیدنا وَشَیْخِنَا فی الروایة سَمَاحة آیةِ الله السید محمدعلی الروضاتی
(قُدّس سرّه)

قَضَى مِنْ بَنِي هَاشِمٍ سَيِّدُ	بِهِ أَخْرَزَتْ فَخْرَهَا إِضْفَهَانُ
فَقَدْ كَانَ فِي عِلْمِهِ (آيَةُ)	تُشِيرُ إِلَيْهِ الْوَرَى بِالْبَنَانُ
دَعَاءُ الْإِلَهِ فَلَبَّيْ أَلْتَدَا	لِيُلْقَى التَّعِيمَ بِدَارِ الْأَمَانُ
وَمُنْذُ قَدْ تَرَى مُبْهَجًا أَرْخُوا:	«مَقَامٌ عَلَيَّ غَدَا بِالْجَنَانُ»

سنة ۱۴۳۳ هـ - -

الأقل عبدالستار (عفا عنه أَلَمَلِيكَ الْغَفَار)

بِاسْمِهِ تَعَالَى وَإِيَّاهُ نَسْتَعِينُ

فی رثاءِ فَقیِّدِ العِلْمِ والتَّقَى والشَّرَفِ والثَّرَاتِ سَمَاحة آیةِ الله السَّیِّدِ مُحَمَّدَ عَلِی
الروضاتی (قُدّس سرّه)

«أَصَمَّ بِكَ الْتَاعِي وَإِنْ كَانَ أَصَمًّا» ^۲	وَكَدَّرَ مِنَّا كُلَّ قَلْبٍ وَصَدَّعَا
فَلَيْلَهُ مِنْ خَطْبٍ تِفَاقَمَ رُزْؤُهُ	«وَصَيَّرَ عَزْزَيْنِ الْمَكَارِمَ أَجْدَعَا» ^۳
بَكَّتْكَ مَاقِينَا دَمًا يَوْمَ رَاعِنَا	نَعْيُكَ، هَلْ يَدْرِي هُنَالِكَ مَنْ نَعَى؟

۱. همکار گرامی جناب مستطاب آقای شیخ محمدحسین نجفی هم در ماده تاریخ وفات استاد چنین سروده‌اند:

لَبَّى نَدَاءَ اللَّهِ مَنْ نَالَ مِنْ	علومِ دینِ الحقِّ غایاتِها
ذَاكَ «عَلِيٌّ» مِنْ بَنِي هَاشِمٍ	شَمْسُ ضَاحَاها فَخْرُ سَادَاتِها
وَمُنْذُ لِبَارِيهِ مَضَى مَوْقِنًا	بُنْعَدَا عَنْ الدُّنْيَا وَأَفَاتِها
بِمَنْتَهَى «التَّسْوِكِدِ» ^۴ جَنَاتِها اَشَدَّ	تَأْتِي فَأَرْخُ: «حَازَ رَوْضَاتِها» ۱۴۲۹

۲. مَا بَيْنَ الْقَوْسَيْنِ تَضْمِينُ.

۳. الْجَدْعُ: الْقَطْعُ، لِسَانُ الْعَرَبِ، ج ۸، ص ۴۱ «جدع».

نَعَى الْعِزَّ وَالْمَجْدَ الْمُؤْتَلَّ وَالْعِلَّا
 وَقَدْ عَثَرَ الذَّهْرُ الْخَوْوُنُ فَنَانَا
 فَقَدْ نَاكَ يَا مَنْ كُنْتَ لِلدِّينِ حُجَّةً
 حَلِيفَ تَقَى، مَا حَدَثَ عَنْ مَنَهِجِ الْهُدَى
 وَمَاضِي عَزَمٍ، عَزَّ فِينَا ضَرِيبُهُ
 وَأَنْتَ الْعَرِيقُ الْمَخْضُ مِنْ آلِ هَاشِمٍ
 وَرِثْتَ خِلَالَ الْخَيْرِ لَاعَنَ كِلَالِهِ
 وَقَدْ عِشْتَ فِي نَضْرٍ بِهِ جِلْسَ دَارِكَ آءِ
 دَهَاكَ بِمَا يُضْنِي السَّلَامَ احْتِمَالُهُ
 وَمِنْ غُصَصِ الْأَيَّامِ، لَا دَرْدَرًا مَا
 مَضَيْتَ وَلَمْ يَغْمِرْ قَنَاتَكَ غَامِرُ
 فَسَيَرْتُكَ الْغَرَاءَ مَخْضُ فَضَائِلِ
 إِلَيْكَ أَشَارَتْ بِالسُّمُو أَنْامِلُ الِ
 وَقَدْ أَلَفَتِ الْأَعْلَامُ فِيكَ مُنْقَبًا
 وَتَقَفَتْ بِحُثٍّ، مَاخِرًا كُلَّ لُجَّةٍ
 وَذَامِرٍ قَمٍ إِنْ سَالَ فِي الطَّرْسِ نَفْسُهُ^١
 وَكَمْ لِتَرَاثِ الْفِكْرِ أَسَدِيَّتٍ مِنْ يَدِ
 وَمِنْ مُنْجَمِ التَّارِيخِ أَظْهَرَتْ لِلْوَرَى
 وَجُدْتَ بِأَغْلَاقِ نَفَائِسٍ لَمْ تَكُنْ
 سَهْرَتِ اللَّيَالِي^٢ مُمَعِنًا فِي تَنْبُحِ

وَغَرَّ السَّجَايَا وَالْفَضَائِلَ أَجْمَعَا
 يَنْدِبُ، وَيَرْجُو أَنْ نَقُولَ لَهُ (لَعَا)!!
 وَلِلْفَضْلِ صَرْحًا مُشْمَخِرًا مُمْتَعَا
 وَلَا كُنْتَ يَوْمًا لِلْفُرُوضِ مُضَيِّعَا
 بِهِ الشَّرَفُ الْوَضَاحُ لِلْجِدِّ أَثْلَعَا
 وَمَفْخَرُ مَنْ وَالَاهُمْ وَتَشْيِيعَا
 وَكُلُّ حَمِيدِ الْوَصْفِ فِيكَ تَجَمُّعَا
 تَدَيَّتْ، وَإِنْ قَدْ كُنْتَ لِلْخَلْقِ مَفْرَعَا
 وَلَمْ يَبْقِ فِي قَوْسِ اضْطِرَارِكَ مَنَزَعَا
 تَجَرَّعَتْ مَا لَمْ يَلْقَهُ مَنْ تَجَرَّعَا
 وَلَمْ يَتَكَلَّمْ فِيكَ رَجْمًا وَلَا ادْعَى
 وَطِيبَ شَمَاهَا فِي الرُّبُوعِ تَضَوَّعَا
 أَنْامٍ، كَمَا شَاكَتِ مِنَ الْبَذْرِ مَطْلَعَا
 بِ «تَقْلِيَةِ التَّارِيخِ» أَوْفَى تَطْلَعَا
 وَمِنْ كُلِّ فَنٍّ خَاصَّةً، مُتَضَلَّعَا^٣
 أَثْنَى بِالْبَيَانِ الْمُسْتَفِيزِ، وَأَبْدَعَا
 فَأَضْحَى بِطِيبِ النَّشْرِ كَالرُّوْضِ مُنْرَعَا
 حَقَائِقَ - تَتَلَوُّ آيَ فَضْلِكَ - نُصَّعَا
 بِحَوَازَةِ غَيْرِ الْوَاحِدِيِّ لِتُودَعَا
 وَكَشَفَ خَفَايَا أَعْيَتِ الْمُسْتَبْعَا

١. اللَّغْوُ: السَّيِّئُ الْخُلُقُ. لسان العرب، ج ١٥، ص ٢٤٩ «لَعُو».

٢. لَا يَقَالُ: فِي كُلِّ فَنٍّ مُتَضَلِّعٌ، فَقَوْلُهُمْ «تَضَلَّعَ فُلَانٌ فِي الْفَقْهِ وَالْأَصُولِ» مَثَلًا مِنَ الْخَطَا الشَّانِعِ.

٣. الْيَقْسُ: الْمَدَادُ.

٤. تَنْبُحُ: الْبُحْثُ فِي شَيْءٍ.

أَجَلْ غَابَ عَنَّا الْيَوْمَ (تاریخِ قومیه)
 سَلِيلُ بَنِي عَمْرِو الْعَلَا طَابَ رَمْسُهُ
 بِ (رَوْضَاتِ جَنَاتٍ) غَدَاً مُسْتَقَرُّهُ
 فَيَا غَائِباً عَنَّا وَإِنْ كُنْتَ حَاضِراً
 بِأَخِيرِ (شُعْبَانٍ) سَلَكْتَ بِغَيْبَتِهِ
 لِسْتَنْعَمَ بِالزُّلْفَى وَتَلْقَى (مُحَمَّدَاً)
 وَعِثْرَتُهُ أَلْهَادِينَ، طَوْبِي لِمَنْ بِهِمْ
 هَنِيئاً لَكَ أَلْعُقْبَى بِسِفَرَدُوسِ جَنَّتِهِ
 وَمَامَاتٍ مِنْ فِي النَّاسِ خُلِدَ ذِكْرُهُ
 وَصِنُّو الْمَعَالِي لِالْأَحْيَةِ وَدَّعَا
 وَلَا زَالَتْ الْأَلْطَافُ تَشْقِيهِ هُمَا
 بِمَقْعَدِ صِدْقٍ، طَابَ فِي الْخُلْدِ مَوْضِعَا
 بِرُوحِكَ، هَذَا غَرْسُ كَفِّكَ أَيْنَمَا
 سَيِّلَا - إِلَى دَارِ الْكَرَامَةِ - مَهْيَا
 (أَبَا الْقَاسِمِ) الطُّهْرُ الشَّفِيعُ الْمُشْفَعَا
 تَمَسَّكَ، يَنْجِي فَوْزَهُ بِالَّذِي سَعَى
 بِهَا اللَّهُ لِلْأَبْرَارِ بَارَكْ مَجْمَعَا
 وَظَلَّ بِأَشْدَاءِ الثَّنَا مُتَضَوِّعَا

الأقلُّ عبد السقار (راجي عفو المليك الغفار)

غُضِرَ الْخَمِيسَ ٦ شَهْرَ رَمَضَانَ / ١٤٣٣ هـ

مكتبة الحوزة العلمية العراقية في قم المقدسة

در اینجا برای علامه روضاتی رحمت واسعه الهی در علو درجات مسألت می‌کنم و از همه کسانی که با مساعی آنان این کتاب به فرجام رسید سپاسگزارم بخصوص از فضلی گرامی حجج اسلام و آقایان، سید ابوالحسن علوی، جویا جهانبخش، علی اکبر صفری، رحیم قاسمی، محسن صادقی، محمدرضا زادهوش (وفقهم الله سبحانه لما یحب ویرضی).

هشتم ماه رمضان ۱۴۳۳ = ۱۳۹۱/۵/۷ ش

قم

مدیر مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه

رضا مختاری